Голос
ТИЖНЕВИК

Львів 7 березня 1937

Рік I. Ч. 9.

Передплата: (в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., чвертьрічно зл. 1·60, піврічно зл. 3·—, річно зл. 5·50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. доляр, річно 2 амер. доляри, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Ціна 15 гр.

Адреса: „ГОЛОС“ Львів, Міцкевича ч. 11.

Із сьогоднішнім числом поширюємо об'єм нашого часопису, щоб зробити його зміст багатшим і більш різнородним.

Сподіємося, що за допомогою наших однодумців, передплатників і кольпортерів зможемо вже в недалекому майбутньому ще краще розбудувати й поширити „Голос“.

Тому: поширюйте „Голос“, приєднуйте йому передплатників!

Пригадуємо, що з попереднім числом розіслали ми розрахункові перекази і просимо вплачувати передплату.

Хто не вплатить передплати на дальші місяці, чергового (10. ч.) не одержить.

НА ПОМІЧ ВДОВАМ ТА СИРОТАМ ПО ПОЛЯГЛИХ!

Від січня ц. р. Управа Т-ва УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД ВОЄННИХ ВДОВИЦЬ І СИРІТ, у Львові управильнила виплачування підмог воєнним вдовам, батькам та сиротам по поляглих стрільцях Української Галицької Армії. Найбіднішим зпоміж них рішено платити місячні підмоги по 5—10 зл.; іншим святочні підмоги по 10 зл. 4 рази в році. Крім того Т-во оплачує за 9 сиріт науку в школах, або в ремеслі. Досі признано й виплачено місячні підмоги 66 вдовам та 105 вдовам та батькам святочні підмоги. Справу решти вдів та батьків вирішить Управа по провіренні дат та матеріяльних обставин. В Т-ві є вже зголошених 370 родин, з яких велика більшість потребує помочі.

Фонди Т-ва, з яких виплачується підмоги вдовам та оплачується науку за сиріт — це жертви й членські вкладки. Й хоча тих фондів небагато, Управа сподіється, що громадянство доцінюючи вагу й потребу помочі вдовам та сиротам по поляглих стрільцях та старшинах У. Г. А., не відмовить Товариству Український Фонд Воєнних Вдів та Сиріт матеріяльної піддержки та своїми жертвами забезпечить вдови й сироти.

Саме трапляється до цього нагода. Управа Т-ва дістала дозволи воєвідських урядів перевести прилюдну збірку жертв на потреби Т-ва в днях від 1—7. березня в тернопільському воєвідстві та в днях від 1—11 березня у львівському й станиславівському воєвідстві. Є це одинока в році нагода зібрати фонди на забезпечення вдів та сиріт на найближчий рік і тому Управа Т-ва просить оцим усіх жертвувати

НА ПАСКУ ВОЄННИМ ВДОВАМ ТА СИРОТАМ ПО ПОЛЯГЛИХ!

Львів, лютий 1937. р.

**Управа Товариства
УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД ВОЄННИХ ВДОВИЦЬ І СИРІТ
Львів, Потоцького 48.**

На поміч безробітним

Подаємо до загального відома, що влада звернула заквестіоновані гроші і книги Комітету Допомоги Українським Безробітним при Т-ві „Сила“ у Львові. Комітет веде свою працю безперервно й просить дальше надсилати жертви: гроші до Торговельно-Промислового Банку на конто П. К. О. 506.778 „на безробітних“, жертви в натуралях просто до Т-ва „Сила“, Львів, вул. 3-го Мая 10. І. п. — За Комітет: Юліян Петречко, голова, Олександер Дацко, секретар.

Договорився...

В днях 3—8 січня відбувся, як відомо, пленум ЦК КП(б)У, який переків підсумки діяльности 1936. р. на сільськогосподарській ділянці та визначив напрямні на 1937. рік. Крім цього йшов доклад про партійну роботу й партійну пильність. Цікаво, що доклад Косіора про сільсько-господарські підсумки і завдання друкують „Вісті“ **аж з одномісячним опізненням** (в числі з 8. лютого!). Цей доклад Косіора містить в собі багато матеріялу про сільськогосподарську політику Москви на Україні. Найважнішим моментом це справа заробітків селян.

„За попередніми підсумками — говорив Косіор — по 17.000 колгоспів до одного карбованця прибутку на трудодень у ц. році одержали 71 відс. колгоспів проти 91 відс. в 1935. році. Від карбованця до двох — торік було 7 відс., а тепер 21 відс., від 2 до 5 карбованців — торік був 1 відс., а тепер 7.3 відс.“

Ця статистична штудерація на звичайну, людську мову виглядає наступно: **71 відсотків українських селян зорганізованих в колгоспах заробляє денно не цілого карбованця. А лише 7.3 відсотків селян понад два карбованці!**

Та слухаймо пана Косіора далі:

„Всеж досі ще 71 відс. колгоспів, які мають менше 1 карб. на трудодень. Є в цьому році **такі колгоспи, які мають по 20—25 коп. на трудодень**“.

Отже слухайте уважно: Українські селяне на С. У. З. заробляють за один день праці 20—25 копійок!!!

На мадритському фронті

Мадритські червоні війська, подібно як і на інших фронтах, роблять останні зусилля, щоб зламати обруч повстанчих військ. На відтинок над рікою Харама робили червоні 11 наступів, щоб відбити втрачене полученя з Валенсією. Всі напади відбито. Червоні зазнали величезних втрат. Така доля стрінула їх протинаступ на Овієдо, під яким мало впасти вбитими 3 і пів тисячі червоних. В Мадриті анархія. Уряд не може її опанувати. Премієр Ляґро де Кабалеро грозить уступленням, якщо анархісти не перестануть свавільної гульні. Повстанці посунулися на півночі в глиб Каталонії. Її столиця Барсельона загрожена. Повстанські організації фалянґісти і карлісти мають злитися в одну політичну організацію під проводом ген. Франко. На паризькій біржі гроші червоних впали нижче половини дотеперішнього курсу. Курси банкнотів остемпльованих повстанським урядом пішли непомірно вгору.

Чехи проти українців

„Народні Лісти“ з 4-го лютого подають статтю одного із своїх дописувачів, в якій той, обговорюючи чесько-німецькі відносини, пише таке про українців:

„Сподіються (німці! — ред.) при цьому, що на Україні найдуть народ, охочий підперти їх „Дранґ нах Остен“, народ, який забув брутальність окупації з 1918. року й який повірить Німеччині знову й чекатиме від них лицарської допомоги Україні до її повної самостійности і, що із самостійною Україною заключить союз і найвигідніші для неї політичні й господарські умови, що вкінці поможе українцям об'єднати всі землі, про які мріє український сепаратизм. Чей же й Закарпаття (Підкарпатську Русь — в орігіналі, пр. наша) зараховують до того, при чому шовіністичним і найбільш від Берліну залежним українцям іде головно про те, щоби сусідувати з Мадярщиною й замкнути вповні залізним обруччям нашу республіку. А головна ціль Німеччини, якій довіряє Україна... це зогидження Росії, ослаблення російської держави на 45 мільйонів горожан, позбавлення Росії доступу до Чорного моря“...

Мадрит й нові сили Европи

Багато місяців уже ллється еспанська кров. Одні боряться, творять Альказари, падуть — життя за Батьківщину даючи, — другі вислуговуються несвоїй, ворожій імперіялістичній ідеї, виповнюючи „заповіт“ червоного деспота Леніна, що Еспанія має стати другою країною комуністичної революції.

Безперечно, несправедливий соціяльно-економічний устрій створював там догідне підложжя для анархо-комуністичної демагогії. Цей устрій, як теж культурноцівілізаційний низький рівень еспанського населення, його притуплене за поміччю людовофронтівської пропаґанди почуття патріотизму і вкінці захоплення деякої спролетаризованої частини еспанського народу привидом-оманою далекого існуючого вже Сталінського „раю“ — все те сприяло розгарові домашньої війни.

Отак внутрішня ситуація Еспанії давала найбільше виглядів Москві станути на піренейському півострові твердим чоботом й Москва поставила свою ставку на Еспанію. Всадовитися там за всяку ціну, щоб уже в найближчій майбутності створити із совєтської Еспанії, людовофронтівської Франції і її прибічників бльок протинаціоналістичних держав наказували Москві всі її престіжеві й геополітичні великодержавні огляди. Адже іде Москві про те, щоб забезпечити свою великодержавну позицію в Европі і здобути собі міцну випадову площу для наступу на фашистівський Захід.

А тимчасом не було в Еспанії сильної діючої національної ідеї із справедливим соціяльним змістом, яка б змогла вже в корені й заздалегідь протиставитися внутрішній національній анархії, тай то не тільки на словах, але й на ділі й запобігти московсько-комуністичному вмішуванню й намаганню Москви захопити владу в Еспанії. А можна було це вчинити здійсненням, чи хочби тільки чесним і щирим намаганням здійснити справедливу суспільну програму в нутрі власної суспільности, розбудженням приспаних національних поривів і пристрастей, закуттям їх в рямцях організації і вкінці фанатичним захопленням маси національною ідеєю.

Того всього не було. Бо й не було активної провідної національної еліти, яка усвідомивши собі в час усе, що „єдине на потребу“, повела б за собою націю. Пустотливість і надутість (поза) і незручно наслідуваний зовнішній блеск „Диктарора“ Прімо де Рівери, радше осмішували в очах широких кругів громадянства націоналізм і такі його організовані вияви, як італійський фашизм (що, очевидно, є витвором відрубности й окремішности італійської духовости, а не виробом „на

вивіз“), аніж, щоб причинялися чимось до відродження й розбудови нації.

Щойно загроза безпосередньої руїни примусила здорові національні військові круги рятувати Батьківщину. І рятувати успішно. Піддержало їх еспанське село. Не усміхалося бо йому марево насильницької колективізації і... голоду. Льви Альказару і других твердинь посвяти й боротьби, створили вже міт, леґенду національного героїзму, що пориває й веде до бою маси. І хоча рух ген. Франко не можна ще назвати націоналістичним в повному значенню того слова, то всетаки він має дані для того, щоб ним стати і мусить ним стати, якщо хоче відродити й розбудувати внутрішньо й зовнішньо націю і вчинити її тривкою й могутньою.

Все те, що діється сьогодні на терені Еспанії не є тільки внутрішньою справою еспанського народу. Іде там боротьба двох світів: національного й інтернаціонально-комуністичного. Комуні помагає чинно Москва, як теж і Франція. За повстанцями стоїть Італія й Німеччина. Таким чином — еспанська домашня війна — це наче прообраз формування світу під кутом боротьби двох активних, наступаючих світоглядів націоналістичного й комуністичного і загину демократії, чи пак демолібералізму.

Національно-визвольний рух під проводом ген. Франко унагляднив нову ситуацію й нові напрямні сучасної політики.

Сьогодні, сильніше чим колинебудь право сили зводить в нівець формально-обов'язуюче міжнародне право. Опреділює й піддержує це право сили і виповняє його якась **нова** мораль і створює воно **нові** моральні вартості й закони. Чей же напр. з погляду формального міжнародного права „леґальним“ є мадритський уряд. Протеж цього міжнародного права не визнають і ті, які вважають „леґальним“ мадритський згл. валенсійський уже сьогодні уряд і його підтримують.

Значить наростають нові сили, що не вміщаються в сучасних формально-правних рямцях, що починають творити нові права, нові закони й нові рямці для них.

Приходить до голосу й панування доба націоналізмів, що її соціологічно можна б порівняти з історичного погляду з добою перших віків християнізму. Ця доба переводить доосновну переоцінку й у правних поглядах світу, будуючи їх не на облуді, а на чесній — відкритій грі, на чесних засадах боротьби, які — так фактично, як і формально — стають точно означеними нормами життя.

І коли по стороні національно-визвольного еспанського руху, що змагається з „леґальним“ мадритським урядом, стають усі здорові елементи різних европейських народів, то це як не можна краще з'ясовує наростання тих **нових** сил, які ламають і зводять вінвець загрозу руїни й заглади, що їх несуть на своїх штиках комуністичні палії світу. Вирішньою бо справою стає жура за добро власної нації, як найвищої й виключної вартости на землі.

У зв'язку із створенням чи намаганням створити нову внутрішню ситуацію витворюється нова **зовнішня** ситуація, яка доводить до переміни засад взаємовідношення спільних організмів й одиниць, що обов'язують в демоліберальному чи соціял-комуністичному світі. Наприклад: у світі соціялізму обов'язує солідарність клясова в міжнародньому масштабі. Коли ж іде про націоналізм, то доводиться ствердити рішуче: **немає** ніякого **інтернаціоналу** націоналізмів різних народів, хоч і націоналізм стає загальносвітовим явищем. Те, що націоналізм визнає найвищим і єдиним дочасним добром інтерес власної нації і все йому підпорядковує, вже само одно вистарчає, щоб перекреслити всяку думку про „інтернаціонал“ націоналізмів.

Всякі взаємовідносини між націоналізмами окремих націй мають вихідною й кінцевою точкою виключно власне національне добро. Протеж не можна заперечити сьогодні деякого духового взаємоспочування між визнавцями націоналізмів різних націй, коли вони не є ворогами і тим самим найбільш небезпечними з-поміж усіх політичних груп ворожого даній нації народу.

Коли й націоналізми деяких держав ставляться прихильно до руху ген. Франко, то ясно, що ця прихильність і симпатія випливає з доброго зрозумілого добра власних націй й ворожости їх до московського матеріялізму й імперіялізму. І коли ми — українці стаємо по стороні еспанського націоналізму, що народжується в огні й крові — то передусім тому, що національна Еспанія, перемагаючи комунізм — імперіялістичну національну ідею Москви — послаблює тимсамим в деякій мірі й позицію Москви на українських землях й у світі взагалі.

Зміни, що їх викликало в громадській і політичній думці Европи еспанське визвольне повстання, дуже важливі для недержавних націй. Вони кажуть (хай тільки й посередно) пам'ятати, що держави признають рівнорядним контрагентом народ і бездержавний і невизнаний правно-формальними міжнародніми трактатами, коли він **своєю внутрішньою силою** стає **підметом**. Що більше — вони кажуть, що бездержавний народ може **своєю силовою поставою** і внутрішньою своєю вагою встановлювати успішно свою власну зовнішньо-політичну концепцію, довкруги якої можуть гуртуватися народи й держави.

Бездержавний народ, якісно й кількісно сильний, може стати ініціятором до основної переміни карти Европи і навіть світу. Може бути ініціятором воєн, яких ще світ не бачив, а в яких може викути свою долю. Еспанський конфлікт, у зв'язку з яким йде ота переоцінка вартостей в Европі, дрібний і непоказний на тлі тих глобальних виглядів, що розкриваються перед таким великим і могутнім, хоч і бездержавним народом.

Треба тільки широко відкритими очима глянути на світ, на те, що кругом діється, на великі й величні вигляди нашої сучасности і з'ясувати собі скільки зусиль, титанічного змагу треба, щоб ідея стала дійсністю.

Хто собі це все усвідомлює і в тому напрямі діє, чи діятиме, бачить усю мізерність і сміховинність постави різних загумінкових політичних „угруповань“, всю їхню політичну наївність і беззмістову напушеність, над якими ані плакати, ані сміятися не можна, але усувати треба, щоб не заражувати здорових.

Ю. Підлісецький.

З життя і преси

Нарешті...

Є люди, яких, не во гнів нікому кажучи, можна, деколи, в деяких справах, порівняти з отими автоматами по залізничих двірцях, чи інших публичних місцях, які по вкиненні до них дзвінкої монети, **тільки не фальшованої**, грюкотять і скреготять своєю машинерією, гейби бунтувалися проти нарушування їх спокою. Але вкінці, **нарешті** монета така паде на призначене місце, автомат стихає і, по потягненні відповідного приладу, з нього випадає очікуваний вами предмет, цукорок чи інший... родзинок. Правда треба на те, якусь хвилину чекати і слухати грюкоту і скреготу, але, мій Боже, на теж він автомат!

Всі читачі „Голосу“ і не тільки „Голосу“, напевно пригадують собі і пам'ятають статтю „По похилій площі“, поміщену в „Голосі Нації“ ч. 19. з дня 8. листопада 1936. року. В тій статті виступили ми проти газети „Фронтом“, яка, крім накликування наших сільських хлопців до доноцицтва. накликувала їх до **„виступів“** проти жидів, до творення „протижидівських фронтів“, **„В шию гонити всяких Борухів і Мордохаїв“, „заїхати нахабі (пейсачеві) так, щоб ногами вкривсь, або повідомити про того шубравця поліцію“**, і т. д. і т. п. Всі такі виступи, як: „стрілив хтось крізь вікно 6 разів з дубельтівки до жида, ...І зранив його важко в шию й руку“,... „...підпалив хтось кіоск жида“; „вибив в кіоску шиби, а самого (жида) важко побив“; „підпалив хтось сіно Маєра“; „кинув хтось до божниці крізь вікно камінь і поцілив Ізаака... в голову так, що він впав облитий кров'ю на землю“; повибивав хтось одної ночі всім жидам шиби“ і т. д. і т. д., докладно реєструвалося на сторінках газети.

Проти **такого** „протижидівського фронту“, і проти **таких** методів і засобів, виступили ми в статті „По похилій площі“. Натомісць, як писалося в тій же статті „Для боротьби з тим лихом, якого накоїли і коять **жиди**, потрібно з нашої сторони **позитивної праці**“. „Ця позитивна праця повинна відбуватися, як в господарській, так в суспільно-політичній ділянках“. „В господарській ділянці ми повинні й мусимо на кожному кроці перестерігати клич „свій до свого“. „Це є одиноко правильний засіб на те, щоб позбутися жидів з господарської ділянки“. „Виступи ж проти жидів, побільшують наші втрати... І до того, що поносимо матеріяльні страти, додаємо самочинно ще й страти моральні, політичні і т. д. Хто на тім терпить, а хто користає і тішиться, зайво говорити!“

Що ж до політичної ділянки, то ми писали, що „праця повинна вестися в двох напрямах, а саме: а) усвідомлювання мас в ідеї націоналізму і протиставлення ідеї націоналізму — інтернаціоналізмові і при тім комунізмові, й боротьба з **комуністами**!

Це становище автора з „Голосу Нації“, приняла українська преса і суспільність різно. Частина з „Новим Часом“ і „Ділом“ на чолі, позитивно, а друга частина з самим же „Фронтом“, пресою Ф. Н. Є. і „Вогнями“ негативно. Одні кпили собі з „лицарської боротьби“ в „жидівському питанні“ (Вогні ч. 2 листопад 1936) і „не розуміли“ та „дивувалися“ „становиську Г. Н.“, другі фальшували думки автора з Г. Н. (Українські Вісти ч. 260 з дня 11. XI. 1936), щоб тільки могти „вдарити“ по противникові, а треті, у формі мнимих листів до редакції, „Читачів“, які якось знали, що **„редакція „Фронтом“, ще перед появою першого числа дістала багато погроз від жидів і комуни і це далі дістає їх“** (підч. наше), виливали цілими ведрами всяку нечисть на голову автора статті, називаючи його „шабесгоєм“, „жидолюбом“, який „хіба радився з жидами“ і на „жидівські домагання“ писав свою статтю, „після солідної порції шабасівки“. І дивувався „фронтомський“ „читач“ (чи може „писач“?) як можна „боротися“, ламати копії з якимсь невидимим, далеким ворогом, комунізмом, жидів не чіпаючи...“ Це ж „як на націоналіста — надто пацифістично“, „хіба це вияв революційности?“ Як можна писати, — питався писач, чи пак читач з „Фронтом“ — що боротьба з жидами „може потягнути за собою фатальні для нас наслідки, яких ми сьогодні може й уявити собі не в силі“? „Що ж це? Страх? В українського націоналіста“?... Ні, це знову хіба для стариків з „Діла“ а не для редактора Г. Н.“, „не хотілося ніяк вірити, що це пише націоналіст, та ще до того в газеті, що має бути речником українського націоналізму, а вичувалося, що це законспірована рука „Ліґи Об. П. Л.“ (аякже!) (Див. „Фронтом“ ч. 6 з 10. XI. 1936).

Ось такі і тим подібні теревені виписувалося в газеті „Фронтом“ на автора статті „По похилій площі“. Це був той грюкіт і скрегіт машинерії в автоматі, по вкиненню до нього дзвінкої монети. А за той час „горіло жидівське збіжжа в полі“, „били жидів“, „кидали в жидів камінням“, „били шиби“ і т. д., і т. п., що дальше докладно реєструвала газета „Фронтом“. Рівночасно по селах, та по містах арештовано наших молодих хлопців, суджено їх на кілька літ тюрми, а їх батьків, заставляли днем і ніччю пильнувати жидівських хат і платити за всі ті вибиті шиби і спалене збіжжа, чи будинки! А на добавок того всього, в той сам час комунарі гуляли і справляли нашим селянам Настасови. Ось такі наслідки і „осяги“ „революційности“ панів редакторів „Фронтом“!

Але дзвінка монета в автоматі дальше падала аж **нарешті по чотирьох місяцях** впала на призначене місце і з автомату випав „родзинок.“

В шостому числі „Фронтом“ з дня 25. лютого ц. р. поміщено статтю під таким заголовком: **„Хто б'є жидів — помагає комуні!“** А закінчення статті ось яке: **„Наш змаг з жидами йде іншою дорогою: все собі, нічо з ними, нічо від них, нічо до них! А протижидівські виступи — це вода на млин комуністів, це робота в користь комінтерну!“**

Якщо б думати катеґоріями панів редакторів „Фронтом“ з перед чотирьох місяців можна б їх спитати: котрі жидівські круги замовили собі таку статтю?; скільки „шабасі-

Чужинці про нас

ТРЕБА ТІЛЬКИ ОДНОМУ ЗААТАКУВАТИ.

Ми вже повідомляли про те, що політичний орган римського „ГУФ"-у, „Рома Фашіста" від довшого часу веде гостру кампанію проти теперішнього совєтського режиму і при кожній такій нагоді нагадує італійській і заразом світовій дипломатії незавидне положення України і конечність її незалежности задля тривкого миру в Европі. 14-те число того тижневика з 28. січня ц. р. принесло знову довгу статтю на перший сторінці п. з. „Тією самою зброєю", яку можна вважати зібранням усіх попередніх думок в одну конкретну конклюзію. Там і пишеться м. і.:

„Вже говорилося, що його психологія (тобто українського народу — прим. ред.) виявляє сильну відрубність від тієї ж московського народу і під кожним оглядом належить піддержати те, що Україна в своїх традиціях, в свойому призвичаєнні життя, у вияві своїх сентиментальностей є більше західньою від московського народу. Досі було відомо, що Україна являється твердинею західньої культури проти варварської навали азійського комунізму. Досі піддержувано, що якби Україна була незалежною, совєтська Московія не створила б стільки загрози для Европи. Але ніхто досі не вимовив правдивого слова: ділати. Тепер якраз був би відповідний момент; але хто його розпічне?"

Ствердивши далі, що Союз Народів став у руках тов. Літвінова небезпечною іграшкою, автор запитує іронічно „чим оправдати добродушність п. Прокоповича, бувш. президента УНР, який предложив недавно президентові зборів Союзу Народів ноту в справі української ситуації?" „Яка ж наївність ідеалістів!" — кличе він з того приводу... Адже „Якщо комунізм є готовий розпочати баталію рівночасно на всіх фронтах, то мільйони українців, які творять так звані меншини Польщі, Чехословаччини, Румунії, є рішені протиділати. Якщо Москва готова піднести революцію в інших державах, Україна, Білорусь, Карелія, Грузія, Азейберджан і Туркестан готові воскреснути. Належить тільки одному заатакувати".

НІППОНСЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНУ.

Ніппонська й манджурська преса присвячує в останній час багато уваги українським справам. В грудні м. р. харбінський часопис „Харбін Ніці-Ніці Сінбун" в числах з 2. XII, 6. XII, й чергових приніс низку вісток про голод на СУЗ, протистаханівський рух серед робітників, про заворушення в Вінничині серед працівників Машино-Тракторних Станцій, що вимагали від уряду мила, теплої одежі і хліба замість гречаної каші, і про протисовєтський рух на СУЗ.

вок" випили „шабесгої" з редакції „Фронтом"? Бо ж це **закінчення** (не заголовок!) є нічим іншим, як **тільки повторення іншими словами того, що перед чотирьома місяцями писав „Голос Нації"!**

Значить, не повезло на „протижидівському фронті"! Інтерес не вдався! Що ж, буває. Така вже доля всіх хамелеонів.

О. Бойдуник.

Роковини Крутянського Чину

В КРЕМ'ЯНЦІ.

Громадянство Крем'янця й околиці святкувало Крутянські Роковини парастасом по сл. пам'яті Лицарях Крут, відправленим в Чесно-Хрестській церкві в дні 31. січня ц. р. і святочною Академією влаштованою заходом Т-ва Приятелів Української Гімназії дня 7. лютого цього року.

На програму склалися: інсценізація поеми Ю. Липи: „Могила незнаного бійця"; реферат п. М. Редька: „Крути", виступи хору під орудою п. Болотниці, сольо п. М. М. в супроводі бандури: „Дума про Марусю Богуславку". Тріо бандуристів відограли: „Думу про козака Швачку", „Думу невольників", „Їхав стрілець на війноньку", „Гей гукнем з гаківниць". П. Ю. Козубський віддеклямував „Крути", п. мгр. Климчук „Тіням Героїв" і п. І. Шубський „Крути" — Янева. Національним гимном закінчено свято.

В ДУБІВЦЯХ (ТЕРНОПІЛЬЩИНА).

Дня 15. лютого ц. р. заходами Кр. „Рідної Школи" й Виділу чит. „Просвіти" відбулася в Дубівцях святочна Академія в Роковини Крутянського Чину.

По панахиді, що її відправив п. о. Решетуха, почалася Академія. Академію відкрив о. Михайло Решетуха, пояснивши присутнім значення так величного свята. Академію звеличали своїм виступом хористи з сусіднього села Стегниковець, що під проводом дириґента Паламаря сьоми дібраними піснями зворушили до глибини слухачів. Не менше враження викликали дібрані до цього свята деклямації та реферат Івана Андрушкова п. н. „Крути". Під кінець о. Решетуха в щирих словах бажав обєднання всіх українців довкруги однієї ідеї.

В СОЛОНІМ.

Святкування національних Роковин, це пригадка світлих моментів, що мають стати дороговказом грядучим поколінням. Мавши на увазі виховне значення оцих свят — Виділ чит. „Просвіти" та „Союз Українок" в Солонім улаштували в дні 14. II. ц. р. Крутянську академію. До участи в програмі цієї академії запрошено хор з Ворвулинець, що своїм виступом викликав щирий захват у приявних слухачів. З черги слідували добре підобрані деклямації. Особливо щирими оплесками приняла публика деклямації 7-літньої і 4-літньої дівчинки. Відспіванням національного гимну закінчено це свято, а гості бадьорі й скріплені на дусі розходились домів.

ЗНЕСІННЯ — ЛЬВІВ.

В неділю дня 1. II. відсвяткували Новознесінчани Річницю Чину під Крутами. На програму святочної Академії зложились: реферат, деклямації, хори, музичне тріо й інсценізація. Реферат, хоча й добре опрацьований, не лишив помітного враження. Надто скоро й монотонно відчитав його прелеґент. Деклятори вив'язалися зо свойого завдання добре. Хори, зокрема мужеський посилений кількома членами львівського „Бандуриста" захоплювали чаром добре підібраних на таке свято пісень. З успіхом пройшли теж й інші точки програми. Враження як звичайно з цього роду Академій завжди бадьорі. Пригадка геройства захоплює так виконавців як і глядачів Академій.

Цього ж самого дня знесінські хористи співали на Крутянській Академії на замарстинівській дільниці.

В ОСТРОВІ (ТЕРНОПІЛЬЩИНА).

Дня 31. січня ц. р. відбулися в Острові ширші святочні сходини виключно для членів Кружка „Рідної Школи" присвячені вшануванні пам'яти Крутянських Героїв. Досі це свято в Острові проходило безслідно. Щойно цього року заходом студ. Глуховецького Еманиїла відсвяткувано це свято окремими сходинами. Свято відчинив студ. Ем. Глуховецький, закликаючи присутніх однохвилинним мовчанкою вшанувати пам'ять Поляглих. Опісля студ. Лукомський виголосив змістовий реферат, що в ньому головну вагу звертав на значення Крут та на те, що молодь повинна брати собі приклад з тих героїв. Дальше слідували деклямації, що з них особливо гарно випала „Будь готов" виголошена 11-літньою Марією Називальською. Свято закінчено відспіванням національного гимну.

В ЗАБОЛОТЦЯХ (БРІДЩИНА).

Дня 31. ц. р. заходом Т-ва „Луг" відсвяткувало с. Заболотці Роковини Крутянського Чину. Попереднього дня спорядили луговики в церкві стрілецьку могилу, прибравши її смерекою, мохом, зеленою травою й червоною калиною. На могилі стояв березовий хрест оповитий терновим вінком, під ним на блакитному тлі виднів тризуб з написом: „Борцям за волю України". Коло могили держали почесну варту 4 чвірки луговиків. По панахиді, що на ній о. дек. Микитюк виголосив високопатріотичну промову — відбулася святочна Академія. Заля була вщерть наповнена. Вступне слово виголосив голова Лугу А. Швайка. Місцевий хор під орудою Миськова відспівав: „Ви жертвом в бою нерівнім лягли". Луговик І. Швайка віддеклямував вірш Янева: „Крути". З черги слідував реферат А. Галамаги. Далі хор. точка: „Коли Ви вмирали", гарно виголошена деклямація Галамаги: „Україно". Реферат п. з.: „Крути" виголосив урядовець філії „Просвіти" " Бродах п. П. Радкевич. Свято закінчено відспіванням національного гимну.

В ХОДОРОВІ.

Цьогорічне Свято Крут в Ходорові улаштувала в дні 14. ц. м. студентська молодь. В місцевій церкві відправлено рано торжественну Сл. Божу й панахиду, а по патріотичній промові о. Тиліжина в залі Українбанку о год. 14. почалась Академія. Промова, хорові точки, інсценізація „Ви нам життя дали". деклямації й палке кінцеве слово, як програмові точки Академії випали вдатно і змусили глибоко пережити Крутянський Чин тих, що з Ходорова і з усієї Ходорівщини виповнили вщерть велику залю. Глядачі мали рідку нагоду бачити не тільки імпрезу а й вчутися в ритм того, що в залізній послідовності гряде:

Ми резерви — та завтра без ляку
Ми з світанком піднімемось сивим
Ну, шалена то буде атака
і скінчиться — звичайно — про-
[ривом.

З діяльности ЦЕСУСА

Останній Конгрес ЦеСУСа відбувся в 1934. р. У 1936. р. мав бути скликаний черговий Конгрес, але його із огляду на труднощі приїзду делегатів відложено.

Під цю пору ЦеСУС об'єднує тридцять чотири студентські організації. Із східно-українським студентством організаційних зв'язків із відомих причин ЦеСУС не піддержує. Теоретично студіює і слідкує за тамошнім студентським життям. З окрема ЦеСУС цікавиться східно-українськими студентами, що студіюють у високих школах в Европі. Окремою проблемою є українське студентство ЗДПА і Канади, що переважно складається з тамошніх уроженців і творить особливий тип українця. Серед них праця натрапляє на особливі труднощі.

Минулого року переведено спробу статистики українського студентства. Число українських студентів різних високих шкіл поза межами СУЗ виносить около 3.200. Як на усіх Західніх Землях так і на еміграції, запримічується в останніх роках спадок числа студентів.

Посилену увагу ЦеСУС звертає на закордонний терен, заступаючи українське студентство перед міжнародними студентськими чинниками, пропагуючи українську справу та приєднуючи для неї молодь інших народів. В тому напрямі веде свою працю у двох площинах: 1. Через свою участь і працю в міжнародніх студентських організаціях, як СІЕ (Міжнародня Студентська Конференція), ІСС (Міжнародня Студентська Поміч) та др.. 2. Через працю в поодиноких державах та при поодиноких національних студентських союзах.

Діяльність під 1. проявляється в той спосіб, що ЦеСУС, як заступник українського студентства бере участь у всіх міжнародніх студентських з'їздах й імпрезах нарівні з державними націями, а та обставина дає великі пропаґандивні можливості. В останній каденції ЦеСУС приняв участь у трьох Конгресах СІЕ, в одному Конгресі ІСС, в одному Конгресі ІСЛ (Міжнародня Студентська Ліга для Перебудови Европи), взяв участь у двох Міжнародніх Виставах Студентської Преси.

На міжнароднім студентськім полі є ще одна організація, у якій ЦеСУС одначе не приймає участи, бо вона досі не визнала українців рівноправним членом. Це католицька „Пакс Романа", якої членом зате є львівська „Обнова".

У час Олімпійських Ігрищ у Берліні ЦеСУС видав меморіял у справі непризнання українцям права взяти участь в Олімпіяді.

Діяльність під 2): У поодиноких державах ЦеСУС має своїх заступників приділених до поодиноких національних центральних союзів, які дбають про те, щоб на місцях увійти у близький контакт з поодинокими студенствами. Праця та має в першу чергу характер культурного зближення. Улаштовуються при помочі місцевої української організації відповідні реферати, концерти, вечірки. Особисті знайомства і зустріч у такій праці відіграють теж немалу ролю.

ЦеСУС має своїх заступників у Римі, Берліні, Парижі, Брюсселі, Відні, Празі, Загребі, Ковні, Софії, Харбіні, Нюйорку і Едмонтоні.

Із СУЗ

КОМПАРТІЯ РОЗКЛАДАЄТЬСЯ.

Заряджена советським урядом у зв'язку з останніми процесами „троцкістів“ чистка компартії виявила найбільший роклад партійних кадрів на СУЗ. Московська „Правда“ з 8. лютого ц. р. подає, що перевірку політичної певности партійців вже закінчено в підприємствах Кривого Рогу, Запоріжжя і Дніпростроя. В підприємствах, що обслуговують дніпровські електростації, виключено 500 інженерів. Частина їх вже віддана під суд. Головний інженер Дніпроенерга комуніст Вавилін виключений з партії. На Запоріжжі більшість членів компартії признана непевною... У зв'язку з перевіркою кадрів в трестах Шахтантрацит і Коксхем заарештовано ряд осіб, що займали високі адміністративні посади. Матеріяли чистки передано прокуророві СССР, з дорученням закінчити слідство в найкоротшому часі.

Востаннє приходять вістки, що в Харківській області арештовано трьох районових партійних секретарів, обвинувачених в веденні пропаганди проти сталінського режиму.

Арештовані також редактори харківських газет, визначніші партійні керівники: Вілевський, Ільбух, член ЦІК-а Музульбавм, Кононів і керівники харківського управління залізниць — Зорин та Райстон.

ВЕРТАЮТЬСЯ „БУРЖУАЗНІ ЗАБОБОНИ“.

В СССР дозволено ношення фраків і смокінгів, що були заборонені досі, як „буржуазний вияв“. Нові советські „пани“ дуже радо наслідують тепер в усьому „буржуїв“ й користаючи з урядового позволення, кинулися купувати фраки й смокінги. Але дозволити собі на те можуть тільки найвищі „пролетарі“, що заробляють добрі гроші, бо фрак в советських склепах коштує до.... 300 долярів! Але й ті, що змогли собі купити, опинились перед непрохідними перешкодами. Виявляється, що в советському Союзі немає пралень, де вміли б крохмалити на твердо ковнірці, сорочки і манжети. Наприклад, в цілому Києві ніхто не в силі й не береться виконати таких замовлень! Тільки в Москві є одна така пральня, що виключно обслуговує советських і закордонних дипломатів. Советська преса домагається з того приводу, щоб цей „прорив“ соціялістичного виробництва був якнайскорше направлений і „щасливі“ советські громадяни могли носити ковнірці...

Із світових подій

Вісь гартується

Підчас побуту німецького премієра Ґерінґа в Римі стверджено з великим натиском значення німецько-італійської приязні. Справді вісь Берлін—Рим стає все більше головним осередком европейської політики.

Підтвердила це вимовно минулого тижня візита німецького мін. загр. справ Нойрата у Відні. Виявила вона, вже не перший раз, гітлерівське обличчя сьогоднішньої Австрії. Підчас переїзду мін. Нойрата витав його вулицями Відня ліс піднесених рук й оклики „гайль Гітлер“. Це має свою вимову. Дійшло до сутичок й австрійська поліція мусіла ліквідувати маніфестацію приязні громадянства до Німеччини на очах її міністра. Очевидно кров Дольфуса це улекшує зросту симпатій в сторону Німеччини в тих колах австрійського громадянства, що виросли під впливами австрійського партикуляризму й опікою ворожих Німеччині зовнішніх впливів. Візита виявила, що всеж позиція тих кол не така вже тривка і непохитна. В урядовій декларації стверджено, що австрійсько-німецька приязнь, встановлена договором з 11. липня м. р. залишається і надалі основою співпраці і що нема розбіжности в поглядах урядів „двох держав німецького народу“ (читай одного народу) на міжнародню ситуацію.

Але поза тим візита Нойрата виявила, далеко ширший засяг австрійського відтинку німецької політики. Франкофільська преса розсивала ще перед цією візитою здогади про плян привернення Габсбурґам трону. Це радо повитала б Франція і приложила б до цього по змозі своїх рук. Бо привернення габсбурзького трону у Відні відсунуло б поважно можливість злуки Австрії з Німеччиною. Проти цього пляну рішучо виступає Німеччина. Не без того, щоб цієї справи Нойрат не порушив у Відні. І все вказує на те, що німецьке становище в тій справі має тверде оперття в міжнародній політиці. Бо ось в кілька днів по цій візиті італійські урядові часописи ствердили з натиском, що справа повороту Габсбурґів на австрійський трон є непогребною і що всупереч усім поголоскам цей поворот не лежить в інтересі Італії. І тут ще раз підтверджується тривалість німецько-італійського порозуміння і його далекосягле значення. Рішучий протисоветський курс політики Берліна, закроєний на широку скалю є видно засадничо апробований в Римі. Потвердження цього факту при нагоді гостини Нойрата у Відні має може більше значення як сама візита, коли брати під увагу сам німецько-австрійський відтинок.

Таємнича смерть Орджонікідзе

Советські агенції подають, що 18. лютого від „паралїжу серця“ нагло помер народній комісар тяжкої промисловости грузин Григорій Орджонікідзе.

Після „жовтневої революції“ 1918 р. Орджонікідзе займав ряд важних постів; був „надзвичайним комісарем України“, організатором „Кубансько-чорноморської республіки“ і т. д. На XIV. з'їзді компартії, коли зарисувалася вже боротьба Сталіна з групами Зіновєва-Каменева, Орджонікідзе рішуче став по стороні Сталіна. Це обумовило його дальшу швидку карієру. В 1920 р. йому доручено пост голови вищого совета народнього господарства, а після цього був призначений народнім комісарем тяжкої промисловости й членом політбюра ЦК компартії.

Орджонікідзе вважався одним з найбільш певних і відданих Сталінові большевицьких провідників. Його політичні впливи були надзвичайно великі. Він, Ворошилов і Каганович вважалися безпосередніми замісниками Сталіна.

Похорони Орджонікідзе відбулися з великою помпою. Після урочистости, тіло Орджонікідзе було спалене й в спеціяльній урні вмуроване в стіні Кремля.

У зв'язку із смертю Орджонікідзе виступив на сторінках „ФІҐАРО“ з сензаційними інформаціями відомий французький публіцист д'Ормессон.

Він пише, що „французька преса зробила велику помилку, уділивши смерти Орджонікідзе так мало уваги. Бо смерть ця — можливо — найбільш визначна подія за ввесь час існування сталінського режиму. Офіційне оповіщення каже, що Орджонікідзе вмер від „паралїжу серця“... Звичайно, раніше чи пізніше ми всі вмремо від паралїжу серця. Але чому серце спинилося? І чому якраз серце Орджонікідзе? Ось в чому питання...

„Ми можемо доповнити занадто стриманий комунікат Москви. Інформації, які ми одержали з найбільш вірогодстойного джерела, дозволяють нам твердити, що Орджонікідзе вбито. Коли прийняти під увагу, що Орджонікідзе був правою рукою Сталіна, його найближчим співробітником, його альтер-его (оба вони були грузини), то можна відразу виміряти все значення й важливість злочину, що на цей раз був доконаний в самому серці Кремля“.

З інформацій д'Ормессона виходить, що Орджонікідзе вбили противники Сталіна, пімстивши може в цей спосіб розстріл учасників останніх московських процесів.

Москва й Англія

Закордонна опінія все ще ніяк не може заспокоїтися в зв'язку з московськими процесами. Чужинців вражають не тільки криваві розправи Сталіна; психологічно неймовірною для них видається сама можливість, що провідники большевизму (всі ці Зіновеви, Каменеви, Сокольникови, Пятакови і т. д.), які займали найвищі пости в советській державі, перетворилися в зрадників цієї ж держави, шпигунів, диверсантів і закордонних аґентів...

Яка величезна прірва існує між правово-суспільною свідомістю культурного европейця і „готентотською“ мораллю московських хамів, як відмінно сприймають й розуміють вони ті самі поняття — про це свідчить стаття в англійській газеті „Те Сундай Тімес“ (з дня 31. січня ц. р.) на тему московських процесів. В цій статті читаємо:

„Можна собі уявити, яке враження справило б на англійців обвинувачення Лойд Джорджа в тому, що він під'юджував Німеччину та Італію напасти на Англію й у випадку успіху обіцяв віддати Німеччині — Йоркшир, а Італії — Судан; що сер Роберт Вансітарт і подібні йому видатні публіцисти Англії служили Лойд Джорджеві посередниками в цій зраді (натяк на Радека — ред.); що містер Уінстон Черчіль задумував убивство премієр-міністра, що сер Робертс Хор, сер Ерік Ґеддіс і сер Мак-Гован були по саму глотку замішані в змові, що ставила собі завданням викликати катастрофи на наших залізницях, сипати пісок і кидати каміння в машинерію воєнних кораблів і т. д. — і все це в пристрасній надії відновити коаліційний уряд Англії, який був в 1919 році!

„Ні, такий переклад московських процесів на мову англійської політики був би неможливий! Але всеж він бодай почасти передав би ввесь той жах, що ним просякнений московський „оригінал...“

Коротко:

* Після бомбового замаху на маршалка Граціяні італійська влада мала розстріляти в Абдіс-Абебі 1000 абесинців. Італійські відділи розгромили повстанчу групу раса Дести. Раса Десту взято в полон і розстріляно. Його тіло виставлено на публичний вид в Абдіс-Абебі.

* Советський уряд заявив, що советська фльота не візьме участи в контролі морських берегів Еспанії. Не зважаючи на встановлення контролі і на згоду на неї усіх держав, до Еспанії доставляється різними дорогами обидвом сторонам воєнний матеріял.

* Боротьба між націоналістичним „людовим фронтом“ і націоналістами переноситься з матірної французької території на колоніяльні терени. Мин. тижня дійшло до поважних сутичок в Альжирі. По стороні комуністів виступило тубильче африканське населення. Ще тільки цього Франції бракує...

* Як відомо, польський уряд видвигнув в Союзі Націй (треба все пам'ятати — „деяких націй“!) справу доступу безколоніяльних держав до колоніяльних сирівців. 8. лютня відбудеться засідання комісії, створеної для розгляду цієї справи. Італія відмовила вислати своїх представників до цієї комісії.

* В Сирії, в місцевості Алеппо арабські націоналісти доконали збройного нападу на відділ французької жандармерії. Арештовано 27 учасників нападу й провідника арабських націоналістів в Алеппо Надіра Ес Саті. Ненависть арабів до французької влади росте, бо не можуть вони стравити женевської угоди Франції з Туреччиною, заключеної їх коштом.

* Як Москва — і не тільки вона — шанує постанови про „невстрявання“ в еспанську війну про те вимовно говорить статистика руху советських кораблів через дарданельський пролив. Від 16-го до 23. лютого переплило через Дарданелі до Барсельони 12 советських кораблів і 2 червоні еспанські з воєнним матеріялом.

* Червоним советським генералам в Еспанії не дописує щастя. По недавній невдачі советського ген. Клебера під Маляґою, попав оце минулого тижня в полон советський генерал Лістер, командант міжнародньої бриґади червоних неіспанських банд.

* Німецький амбасадор в Анкарі мав запротестувати проти постанов договору в Монтре, яким надано між ін. свободу в дарданельському проливі. Цей протест, як і негодування інших держав із свободи советських воєнних кораблів — це вода на турецький млин. Туреччина напевно не занедбає при відповідній нагоді скористати із цього, щоб стати неподільним володарем дарданельського проливу.

* На свято коронації англійського короля, що відбудеться в травні запрошено теж абесинського цісаря без цісарства Гайле Селяссі. Це нова англійська короля, що відбудеться в травні, запроня чи Італія вишле на свято коронації свойого представника.

* В Советах арештовано 44-ох німців горожан Німеччини. 10 із них виселено поза межі СССР.

* В Болгарії викрито тайну протиурядову організацію, що вербувала своїх членів між військовиками.

* Сирійський порт Александретту відвідав мин. тижня вперше турецький воєнний корабель.

* Портуґальська воєнна фльота теж не візьме участи в контролі морських берегів Еспанії.

* В Бельґії арештовано провідника організації т. зв. рексистів Деґрея.

* В Севілі повстанці розстріляли фільмову зірку Розіту Діяз за шпигунство в користь червоних.

ГОСПОДАРСТВО

На господарському розпутті

I.

Говориться в нас багато останніми часами про вагу, значення й потребу „третього стану“, цебто купецтва, ремісництва й міщанства; вважаємо це однією з головних причин невдачі нашого державного будівництва в 1917—1930. рр. і то зовсім слушно, бо ж хіба не є вже тайною для нікого, що наші міста і тут і там сповнені чужим елементом — в якому то ділі чималу ролю відограли жиди — не могли стати опорою для молодої держави, що ставала на ноги саме із довгого політичного сну. Воно й добре, що говориться та пишеться про те, бо відомо ж, що часто повторювати, це одна з основних вимог сучасної пропаганди — закріплення в свідомості мас думки, з якої мусить зродитися колись чин. Коли хочемо що б місто стало нашим, щоб сповнило своє велике історичне завдання, так говорім про те, роздумуймо над усякими з тим зв'язаними справами, розкриваймо очі другим, а ця активність думки неминуче викличе ширше заінтересування й заохотить людей діла в практиці вводити в життя те, що ствержено перед тим у міркуваннях.

Та не в цьому тільки суть. Не мало написано вже про міста та міщанство. Адже ж і клич „свій до свого“, що сколихнув усім українським громадянством, увійшов уже в нашу кров, як безспірна і самозрозуміла правда, що кривавим трудом здійснюється та прокладає шлях нашому кращому майбутньому. Давно він перестав бути модним і здавковим гаслом, чи тільки темою газетних статтей. Зо сфери чистих міркувань почав він уже входити на скелистий шлях свого життєвого здійснювання і — ніде правди діти — де деяких успіхів уже довів, а що найважніше, з'єднав нам не тільки пошану в противників, але й самопошану в нас самих: переконав нас, що в нас не тільки оборонна вдача з вічними жалями на кривди, з обороною спершу „вольностей козацьких“, а потім „стану посідання“, що ми можемо й ударити.

У цьому пробудженні сил, що дрімали досі в нашому національному організмі, а тепер з буйним юнацьким розгоном кинулися в життєвий крутіж, не можемо затрачувати з очей однієї речі: — провідної ідеї, що мусить бути тією порядкуючою силою, яка безмірний хаос молодого, бурхливого, господарського життя вбгає в якісь форми та штовхне його на правильний шлях. Я не маю тут на думці якоїсь рецепти, щоб під її впливом життя защеніло в закостенілих формах. Крий Боже! це ж життя і через те воно мусить буйно розливатися, бо ж у тому саме його сила й запорука перемоги. І перше мусить бути життя, а потім вже йдуть засади й правила. На те, хоч би не знати що хто говорив і писав, ради нема, так воно було, є й буде. І так добре. Але можна дійти до того, щоб викресати в собі іскру, що горіла б там завжди, чи ми собі здаємо з цього справу, чи ні, і що світила б нам без упину в усякому господарському починанні. Чи англійські пірати та розбишаки, що відкривали та завойовували далекі країни не морськими війнами, а купецьким хижацтвом, ішли туди, в далеке невідоме, щоб гинути „за короля та батьківщину“? Ні, туди гнала їх нестримна вдача вікінгів, жадоба наживи та охота до пригод, густо-часто вони тікати мусіли з рідного краю з причин кримінального характеру, — та вони, відкривши незнаний острів і пограбувавши нераз тубольців, завжди пильнували застромити там англійський прапор та взяти острів у посідання „Його Величества короля Англії“. Бо скрізь і всюди вони почували себе англійцями і, будь це лорд чи пірат, в душі їх дрімала моральна сила почуття обов'язку супроти своєї батьківщини, гордого Альбіону, де б вони не були і що вони не робили б. І чи не тут причина, чому сьогодні Лондон — столиця світу, сіти — світовий банкир, фунт штерлінгів — основа валюти половини світу; чому Union Jack гордо має по всіх океанах, а сини Альбіону — хоч і згірдливо їх Шпенглер називає нацією крамарів — співають під ним: „Пануй, пануй Британіє над морями, ніколи бритійці не будуть рабами!“

II.

Ми згідні цю згірдливу назву, що її німці приклеїли своїм братам по той бік моря. прийняти за почесну в себе. Але не вистачає назви самої; тут мусить діяти той глибоко закорінений етос, що в кожному моменті успіху нагадує нам, хто ми й за що в бій рушили, хоч би з початку нам це й на думку не приходило.

Хай буде, що наш загумінок далекий від того, щоб рівняти його з Англією, володаркою морей. Але чи ж не можуть у нас діяти ці самі психічні сили, що вигнали інші народи на вершини світового господарства? Чи ж конечно мусить у нас бути все сплощене, звужене, здушене, знеможене в отруйній атмосфері міжусобницької натури? І, головне, невже ж так завжди було? Чи ж не бушували колись Русичі понад берегами Каспія, не пливли чубаті обкурювати мушкетним димом цареградські мури? Той дух риску й підприємчивости, хоч як би скошлявів він та схирлявів підо впливом кількасотлітньої невідрадної дійсности, та це ж неможливо, щоб зледащів він і звівся на нівець так, щоб нікуди було йому до життєвого старту з іншими ставати. Колись український плуг ішов підбоєм сибірськими степами — від Криму по Пацифік — і канадійськими преріями — від Великих Озер аж ген по золотодайну Аляску — довгим ланцюхом за собою українські оселі лишаючи. Невже ж не відродиться та завойовницька романтика тепер у наступі обездоленого, до краю нуждою доведеного, але в корені своїм здорового, **дужого тією первісною природньою живловою міццю, українського села на чуже місто? Ми віримо** всі в успіх цього, віримо інколи так кріпко, що аж дух нам запирає, бо що ж інше дало б нам силу поборювати ці страшенні труднощі на шляху нашого економічного відродження. Але, хоч віра гори перевертає, треба інколи вирватися з гамору безпосередньої боротьби й піднестися вгору та звідтіля глянути безпристрасним оком на те, що діється в господарському житті галицько-волинської землі. Бо, очевидячки, покищо нічого нам говорити про те, що діється над Дніпром.

Хто зна, що лишиться там по розвалі большевії, яких великих моральних сил треба буде добувати з себе, щоб опанувати соціяльний та економічний хаос і заповнити пустку по большевиках. Це широка тема і ми ще до неї колись повернемо. Але на перший плян висувається одне: ось тут, де живемо, іде історичний вирішний бій за національне обличчя тієї країни. Український елемент рушив до наступу на місто. Рушив без пляну, спонтанно, зо стихійною силою знизу, але йде нестримно, вливається всіма щілинами. І ось тут вимога: не дати йому розплистися в місті так, як солодкі води вільнопливучих рік розпливаються безслідно в солоному морі. А на те не поможуть ні курси, ні професійні школи, ні церковні брацтва, ні товариства опіки над служницями, доки всієї тієї акції не оживить одна велика ідея. Не на устах, не в грімких гаслах, але глибоко в підсвідомості нашій мусить вона стати певною ногою так, як у серці англійського бурлаки, що шмигляв по далеких океанах, завжди пробуджувався обов'язок пам'ятати про Ольд Енґлянд та Його Величество короля Англії.

Два факти стоять живо перед моїми очима. Один такий: Недавно відчинив у Львові молодий українець фризієрське заведення. Реклямував його в усій українській пресі, по всіх українських товариствах та інституціях. Пішов я туди і не будь у мене в руках летючки, де виразно було надруковане число дому, я ніяк не був би трапив. Бо що ж я побачив? Над входом пишалася біло-червона вивіска, напис латинськими літерами, на вікнах такі ж самі написи, ні одна дрібниця не нагадувала, що це **українець** бореться за свою екзистенцію та вимагає і має право вимагати, щоб в ім'я клича „свій до свого“ прийти йому в цій боротьбі з поміччю.

Другий факт: одна українська кооперативна інституція відчинила в Ринку крамницю. Цілий рік боролася з львівським маґістратом за те, щоб український напис стояв на першому місці на вивісці. В боротьбі своїй не поступилася ні на крок, хоч мусіла обходитися без вивіски.

Ці два пророчисті факти дають основу до найрізнороднііших рефлексій на тему цього, яка ідея присвічує і, чи взагалі всім присвічує в боротьбі за місто та, на чому полягає і повинен полягати правдивий український націоналізм.

Мені дуже залежить на тому, щоб ці рядки не вважали за панегірик кооперації, а за осуд молодого українського приватницького руху. Приватники й кооперація, це така наболіла тема, про неї так багато при всякій нагоді говориться, що раз то гостріше справу ставиться — що до неї треба буде ще нераз вертатися. Але мені важне тут одне: розглянутися за ідеєю, що огненним стовпом світила б у цій боротьбі за місто. Відшукати її хоче кожний, хто прагне в цій боротьбі нашої перемоги, а шукаючи її, неможливо не заторкнути й тієї дразливої квестії, тим більше, що переважну кількість аргументів за поміччю приватницькому рухові вистрілюють з великокаліброваої гармати, що їй на ім'я українщення міст. (д. б.).

Зиновій Книш.

Духове життя робітника

Щоб говорити про духове життя українського робітництва, треба доконче познайомитися з його матеріяльними обставинами, життєвою стопою і т. п. Ті обставини сильно впливають на оформлення, ступінь і скорість духового розвою; знання їх помагає зрозуміти, чому саме такими шляхами йшов духовий розвій людини.

Матеріяльні відносини з'ясував я у своїй попередній статті; до них вертатися вже не буду. З другої сторони духове життя людини залежить від його підготови у школі. Інакше буде це життя розвиватися у людини-анальфабета, інакше в такого, що вміє добре читати і писати.

На „вісімдесятку“ запитуваних мною було 4 анальфабети: три жінки й один мущина. Причина: або „не було в селі школи“, або „не було часу ходити до школи“. 71 покінчило науку у вселюдних школах (1 до 7 клясових).

5 було в гімназії (з тих 2 має матуру; займаються купецтвом). 53 скінчило або кінчить фахову доповняючу школу (48 в „Рідній Школі“, 5 у польській при вул. Водній).

Образ був би неповний, коли б не згадати про небезпеку „поворотного анальфабетизму“. Коли робітник має мало до діла з друкованим чи писаним словом, по якомусь часі затрачує вправу писати і читати, а навіть зовсім забуває. Яких 30% робітників, що є позбавлені з різних причин зв'язку з письмом і друком стає піванальфабетами.

Які часописи читають?

Найприступнішим виданням для нашого робітника є часописи. Він їх бачить всюди: за виставовими шибами, у склепах і кіосках, у варстаті. На початку (коли прийде до міста) вони його не цікавлять. Ту початкову байдужність до часописів я ствердив у багатьох випадках. Щойно у пізнішім часі, коли робітник зорієнтується в терені, коли має дещо більше грошей, у нього будиться зацікавлення пресою. І він читає, що попаде під руки, що своїми газетними заголовками йому найбільше обіцює. Отже на першім місці стоїть сензаційна преса. Зразу імпонують робітникові якісь незвичайні історії, події, випадки. Але пізніше, переважно під впливом товариства, у яке дістанеться, починає читати часописи, які — на його думку — боронять його ж власних інтересів, або боронять нарід, котрого частиною він є.

Так він читає українські часописи. Їх мусить шукати. Українські часописи не розпродуються на вулицях, як польські і їх можна тільки купити у двох книгарнях та кількох жидівських склепиках. Часом кількох робітників передплатить собі наш часопис; часом приходить безплатно до бурси і тут його читає 10—15 осіб. Таке групове читання

стрічаємо всюди між українськими робітниками. Ті, що мешкають на селі читають часописи у читальнях „Просвіти“.

Найбільше поширеною, а наділі найбільше читаною газетою — як виходить з моєї анкети — був „Новий Час“. Його читають по читальнях на селі, по українських товариствах у Перемишлі, він безплатно приходить до місцевих робітничих бурс. Його читає 52 особи.

Другою газетою був „Голос Нації“. Йшов дорогою кольпортажі; передплатників постійних майже не було. Його купували 34 особи. Читачів було значно більше.

„Українські Вісті“ були переважно читані як „Новий Час“, а рідше куповані; 20 читачів.

„Народня Справа“ мала 10 читачів, особливо тих, що мешкають по селах. „Наш Прапор“ 6, „Наш Лемко“ 3, „Вогні“ 3, „Батьківщина“ 3, „Вістник“ 2, „Літопис Червоної Калини“ 6, „Життя і Знання“ 4. „Діла“ не читав ніхто. „Громадським Голосом“ цікавився тільки один робітник.

Спеціяльну групу, так щодо змісту, як і щодо способу розповсюднювання творить церковна і клерикальна преса. Робітники отримують її задармо. Один мені оповідав, що їх отець-катехит приносить ті газети до школи і роздає безплатно. До роздаваних належать „Наш Приятель“ 10 читачів, „Христос наша сила“ 20, „Місіонар“ 15, „Правда“ 7.

З іншої церковної преси робітники читають „Український Бескид“ (виходить в Перемишлі) 14 випадків, „Прорив“ 3, „Мети“ і „Нової Зорі“ не читає ніхто. Окрім „Місіонаря“, що його досить численно купують служниці, робітники вище обговорюваних газет не купують.

Слабе зацікавлення церковною і клерикальною пресою можна пояснити такими причинами: обмеження у предметі й одноманітність справ, неактуальність, а вкінці не дуже прихильне відношення робітництва до духовенства і до його встрявання в політику.

Польська преса є більше поширена між українськими робітниками, як українська. Не диво, бо в ній є актуальність, великий обсяг зацікавлення, порушувана велика різнородність справ. Бо є вкінці часописи посвячені чисто робітничим справам.

Найбільше читають і купують бруковика „Гонєц“ за 5 ґр., 38., „Век“ 12. Серед лівого крила українського робітництва читають від кількох місяців видаваний „Дзєннік Популярни“ 19, „Роботнік“ 21, „Напшуд“ 12, „Трибуна роботніча“ 23. Треба признати, що їх читають в одній з перемиських бурс (в читальні цеї бурси нема ніодної української часописи), в читальнях „звйонзків заводових“ і т. п. В меншій мірі їх купують і групово читають.

Чужу пресу може вирвати з рук українського робітника актуальна, сензаційна і дешева українська преса. З другої сторони треба взятися **до видавання газети присвяченої чисто робітничим справам.** Такої газети у нас тепер нема і здається не було.

Найбільше цікавлять робітників в газетах справи політичні: еспанська війна, гітлерівська Німеччина, вісті з українського життя, із СУЗ, вісті з робітничого світу, боротьба робітників за підвищення заплати (страйки), спорт, сензації і т. п.

Частість читання часописів залежить від вільного часу по праці, від матеріяльних обставин. 20% робітників читає їх щодня, 30% що другий день, 25% два рази на тиждень, а решта не читає зовсім.

Відношення до книжки.

На другому місці в робітника стоїть книжка. Преса приготувала людей до читання і дечого навчила Книжка поглиблює знання. Але крок від часопису до книжки є дуже великий. Добре зробили ті, що почали видавати популярно-наукові книжечки. Саме такими видавництвами є „Дешева Книжка“, „Всесвіт“, „Самоосвіта“ й інші. „Самоосвіту“ читав тільки один робітник, „Дешеву Книжку“ 17 осіб, „Всесвіт“ дещо менше. Цікавість й актуальність матеріялу, приступна форма і легкий безпосередній спосіб вислову (хоч у деяких є тяжкий і штучний стиль і забагато теоретизування) та дешева ціна рішають про почитність тих видавництв.

З поважних книжок найбільше зацікавлення викликують історичні повісті і спомини. З козацьких повістей і оповідань читають: А. Чайківського: За сестрою, Побратими, На уходах; В. Будзиновського: Пластун, Не будь звіром; М. Старицького: Перед бурею (3 рази); Б. Лепкого: Трильоґія (2 рази). З визвольних змагань 1917—21 Листопадові Дні (7); книжки Ю. Горліс-Горського, Лопушанського, спомини Шухевича, Голубця: „Вчорашня леґенда“, видання „Червоної Калини“ (випозичувані з „Плаю“), Кобця: Напередодні, Альбом Усусусів (2 купило). З інших книжок найбільше хвалили Золотопольця: Син України (4). Деякі читають книжки Ів. Франка, а інші К. Кавтського, Маркса і Енґельса: Комуністичний Інтернаціонал (3), брошурки „Як повстала віра в богів“, „Про те, як повстав світ“, „Як повстали „ксьондзи“, бо давніше, „ксьондзів“ не було, так мені оповідав 17 літній хлопець.

Крім видань Ю. Горліс-Горського, робітники книжок не купують. Тільки трьох мало власні книжки (понад десять), а один бібліотеку зложену зі сто томів. Зрештою позичають книжки з читалень „Просвіти“, з „Плаю“, від приватних людей, від студентів.

Приблизно можна оцінити кількість книжкових читачів: 10—15% перечитало понад 20 книжок у своїм життю, 25% від однієї до 10 книжок, біля 40% книжок майже або зовсім не читає. Жінки (служниці і робітниці), поза винятками, часописів і книжок не читають.

Історія України.

Історію України читала менш як половина робітників (може 40%). Решта або зовсім не читала, або знає про неї з історії Польщі, яку вчилася у вселюдних школах. Найбільше поширеною є „Історія України“ І. Крип'якевича (25 випадків), Грушевського (15), Аркаса (7). В останнім часі широко розходиться історія видання І. Тиктора (4). Деякі робітники вчилися історії України на курсах, які організувало „Туристично-краєзнавче Т-во „Плай“ (6). В ділянці історії України відчувається брак короткого, популярного і мудрого нарису з нашої минувшини.

Робітник є замало освічений.

Не треба бути надто вдумчивим глядачем, щоб сказати, що український робітник замало знає, замало читав, замало вчився. Очевидно крім незначних винятків. Його відомості з історії України є дуже й дуже скупі. Про князів Олега, Ігоря і ін. він зовсім не знає. Про Сагайдачного читав трохи у Чайківського; „Хмельницький був гетьманом і бив ворогів“, „Мазепа воював з Москвою“. Не краще орієнтується у визвольних змаганнях. Про географію України і світу шкода говорити. І так і з усім. Поправити цей стан можна через:

1. видавання українських часописів пристосованих до інтелектуального рівня робітника і видавання робітничої преси.

2. плянове і систематичне видавання популярних книжечок і творів з важніших наукових ділянок.

3. організування українознавчих курсів, а вкінці через засновування робітничих університетів.

Е. П.

КОМУНІКАТ.

Виділ Т-ва Українських Робітників „Сила“ у Львові подає до відома, що зміна статуту є затверджена.

Всякі інформації з тим зв'язані полагоджує Головний Виділ Т-ва.

Львів, вул 3-го Мая 10. І. п.

За Виділ: Музика Павло, голова, Петречко Юліян, секретар.

За здоровля й силу українського промислу

Життя Нації, це невпинне змагання здійснитися в повноті силової натуги. Проявити всі свої духові й фізичні сили, дати їм відповідне й тривке оформлення. Оте змагання до самоздійснення мусить бути певне, і всестороннє. Кожній ділянці, галузі, чи вартості, дати відповідне до її завдань й значення, місце в суспільно-національному організмі і його житті, а не занедбувати одну в користь другої, чи розбудовувати одну коштом другої. Не безплянове шамотання, не кидання то в одну то в другу сторону — як це у нас звичайно стрічається — тільки опрацьовання пляну і його систематичне і послідовне реалізування. І то пляну всестороннього і всеобіймаючого, який взяв би на увагу цілий наш суспільно-національний організм з всіми його ділянками і галузями, та клітинами.

Такої пляновости вимагає передовсім наша господнарська ділянка.

В останньому часі у нас дуже багато говориться й пишеться про розбудову нашого промислу. Але не бачимо, щоб в слід за тим йшла пляномірна праця. А тільки така пляномірна праця може усунути недомагання в нашій господарській ділянці, чи то доповнити незаступлену, ще у нас продукцію, чи усунути з існуючої вже, продукції анархію і, деколи, безпотрібну, а може й несовісну конкуренцію.

Розбудова українського промислу повинна, на нашу думку, іти по лінії **всеобіймаючости,** тобто **доповнювати бракуючі ще галузі промисловости. Ми не сміємо** творити нові промислові станиці для **заступленої** вже у нас продукції, створювати тим способом конкуренцію, на наших ринках, між нашими ж таки підприємствами. Вправді конкуренція має позитивні сторони. Але у нас, в нашій дійсності, при нашій „мізерії“, вистарчить нам покищо конкуренція чужа, якої не бракує і яку так боляче відчуває наш підприємець і молодий промисл. Та конкуренція не дозволяє нашим промисловим станицям якслід розвинутися і тому вони такі мізерні, такі анемічні. Коли ж до тієї чужої конкуренції долучиться ще й своя, то тоді дійсно наш промисл не вийде ніколи з пеленок, а існуючі станиці зкарловатіють. І тому наша підприємчивість і ініціятива, повинна і мусить бути спрямована на незаповнені ще галузі промисловости, щоб тим способом розбудовувати наш рідний промисл, наближатися до самовистарчальности, а усуненням конкуренції, дати спромогу розвитку існуючим вже станицям.

Коли ми говоримо про усунення внутрішньої конкуренції, то тим ми не думаємо створювати монополів. Натомісць ми не сміємо допустити до нездорової, вбивчої для дійсно нашого промислу конкуренції, в якої часто криється чужий нам інтерес. Про таку нездорову конкуренцію, читаємо щораз то частіше в нашій пресі. (Взяти хочби за приклад справу з фабрикою цукорків „Ополянка“ в Бережанах, що, як подає українське реклямове бюро, перепродує чужі вироби, по цінах дешевших, як це собі може позволити направду українська фабрика).

Таку конкуренцію ми мусимо всіми засобами поборювати, бо така конкуренція т. зв. українських підприємств, які з українством мають хіба те спільне, що ведуться під фірмою українців, приносять користі всім, тільки не нам.

Ми мусимо на кожну нашу станицю чи то промислову, чи торговельну, дивитися з точки погляду національних, а не особистих інтересів, того чи іншого „фірманта“.

І тому українська суспільність повинна добре вважати і давати піддержку тільки таким нашим підприємствам, які відповідають вимогам того всенаціонального інтересу.

Для нормування нашого суспільного, а в тім і господарського життя ми не маємо ані законних норм, ані санкцій, якими розпоряджає державна нація. Все це мусить нам заступити наша національна свідомість, мораль і етика. Нашу моральну силу мусимо протиставити походові проти нас, який в господарській ділянці з кожним днем прибирає на силі і грозить нам руїною, а в найкращім випадку анархією.

Загальні Збори Пром. Банку

В неділю дня 28. лютого ц. р. в домівці Союзу Українських Купців і Промисловців у Львові відбулися Загальні Збори Торговельно-Промислового Банку у Львові. В Зборах взяло участь приблизно 100 осіб, не тільки зо Львова, але також з провінції, що є ознакою живого заінтересування **Пром-Банком** і його поважного розвитку.

Збори відкрив і ними проводив голова Надз. Ради Банку **п. дир. Яр. Скопляк,** який в своїй промові підчеркнув значення сильної волі людини, чого доказом може служити

оснування й розвиток Торговельно-Промислового Банку, що можна завдячувати сильній волі і енергічності одиниць, які стоять у проводі того ж Банку.

З черги п. інж. А. Мілянич, як член Управи, склав звіт з дяльности Банку за минулий 1936. рік. З того звіту присутні довідалися про розвиток і ріст, та стан Торговельно-Промислового Банку, та його ощадностеву акцію, яку він веде не тільки у Львові, але й на провінції і, завдяки якій до дня 28. II. 1937 р. зібрано 27.044.23 зл. дрібних ощадностей. Про діяльність і розвиток Пром-Банку свідчить оборот за р. 1936, який виносив 722.344.81 зл., що, як на молоду установу, та ще й в часі кризи яку переживаємо в господарській ділянці, є дуже поважним.

Із зиску, який Пром-Банк осягнув за 1936 рік, Збори **рішили виплатити 5% дивіденду від уділів.**

Після прийняття зміни статуту і дискусії, та внесків і запитів, в яких відчувалося живе заінтересування, приступлено до перевибору Надзірної Ради в склад якої увійшли: дир. Ярослав Скопляк, інж. Василь Рижевський, дир. Мих. Лазорко, Олекса Гасин, Дм. Конюх, інж. І. Ольховий, др. І. Федів, інж. О. Онисько, та др. Р. Білинський.

Заступники: Юліян Ломаґа, Евстахій Думин, та інж. Б. Попович.

Господарський огляд

КООПЕРАТИВНА НАРАДА В БЕРЕЖАНАХ.

Дня 16. II. ц. р. в приявності 52 представників кооператив відбулася кооперативна нарада Бережанщини. Із звіту довідуємось, що осередок об'єднує 16 кредитових кооператив і 3 збірниці. Дальше слідував реферат, що преставляв дійсний стан кредит. кооперації. В часі дискусії всі дискутанти стояли на становищі, що треба розбудувати ощадностеві кооперативи й Райфайзенки. Реферат з обсягу кредит. кооперації закінчив нараду.

КООПЕРАТИВНА ГАРБАРНЯ В ЯВОРОВІ.

Одинока не тільки українська, але й на терені Польщі, кооперативна гарбарня в Яворові осягнула в 1936 р. 10 літ свойого існування. За цей час кооператива зробила великий крок вперед. Вона має тепер два власні доми вартости 7.500 та машини вартости 5.250 зл. Вироби гарбарні мають вже свою устійнену марку. В 1936. р. оборот гарбарні виносив 163.694. Кооператива стоїть на добрих основах і дає запоруку дальшого розвитку.

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВНА ФІЛЬМА.

Ревізійний Союз Українських Кооператив, разом з іншими господарськими централями задумує накрутити українську кооперативну фільму, яка представляла б працю й успіхи української кооперації. Праці коло накручування фільми пічнуться з весною ц. р.

Біржа

ГРОШІ.

Америк. доляри 5.28.50—5.26.00, канад. доляри 5.28.00—5.25.50, чеські корони 16.60—16.10, італійські ліри 24.00—23.40, нім. марки 124.00—120.00, австр. шил. 95.00—93.50, нім. срібні марки 133.00—129.00.

Звідомлення збіжевого ринку Центросоюзу з дня 1. березня ц. р.

Ціни за 100 кґ. люзом, льоко ваґон-стація навантаження.

Збірна пшен. 750 ґр/ п. 5%	27.50—28.50
Збірн. жито 694 гр/л. 3%	22.25—23.00
Пашн. ячмінь 621 ґр/л.	21.00—21.25
Овес легко задощ. 456	20.50—21.00
Овес не задощ. 444 1%	21.00—21.50
Гречка 10%	30.50—31.00
Жовта кукурудза	21.00—21.50
Червона кукурудза	23.00—23.25

Пшениця, жито, кукурудза далі подешевіли. Тенденція знижкова.

Ціни нотовані на львівській біржі дня 1. III. 1937: горох пів Вікторія 23.00—24.00; пільний горох 20.00—21.00; зелений горох 21.00—22.00; солодке прасоване сіно 8.00—8.50; прасована солома 4.50—5.50, бульба 4.10—4.20.

НАБІЛ.

Маслосоюз платив кооперативам в дні 1. березня 1937. за 1 кґ. масла пріма десер. бльокового без опакування 2.95, за 1 кґ. масла дес. бочкового і експортового включно з опакуванням платить дефінітивну ціну 3.00. Яйця 3.00 зл.

Молоко за 1 літру 16—17 сот.

Тенденція на масло і молоко сильна, на яйця знижкова.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 1. III. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кґ. живої птиці, льоко птахомясарня у Львові пл. Більчевського такі ціни:

Курки молоді І. кл. без вапняку на ногах від 1.20 кґ. вгору зл. 1.20.

Качки І кл. товщеві, щойно від 1.80 кґ. вгору зл. 1.25.

Слабших сортів від вище поданих не приймає.

З українського життя

Смерть о. др. Степана Юрика.

Дня 24. лютого помер в Золочеві, золочівський парох і шамбелян о. др. Степан Юрик у 83. році життя. Покійний належав до найвизначніших громадян-діячів старшої генерації. За часів української Держави входив у склад Української Національної Ради, а в Золочеві від 1910 свій життєвий шлях позначив відданою громадянською працею. По війні був Покійний арештований й суджений. Не диво, що по втраті такої людини — все громадянство Золочівщини в жалобі.

За зневагу польського народу.

Дня 24. X. 1936. відбулася перед золочівським судом розправа проти Олександра Гарасимчука за знеславлення польського народу. Суд засудив Гарасимчука на півтора року в'язниці. Обвинувачений і прокуратор внесли апеляцію. У висліді апел. розправи, що відбулася 24. ц. м. обвинуваченому зменшено кару до 1 року.

Ювілей українського пласту на Закарпатській Україні.

В днях 20 і 21 м. м. відсвяткувано в Ужгороді ювілей Українського Пласту. Першого дня програму виповнило пращання учителя українських танків інж. Костя. Другого дня відбулася святочна академія з рефератом др. Бірчака. В програму академії входили хорові точки, деклямації, музичні точки і танці.

Заборона дітям говорити по українськи.

„Наш Прапор“ з 28. лютого ц. р. подає, що в присілку Капустинціліс, збаразького повіту, вчителька Марія Карпіна заборонила дітям говорити по українськи, не тільки в клясі, але теж на дворі під школою. Дітей, що не повинувалися цій забороні, згадана вчителька карала фізично або й накладала на них грошеву кару.

Свято Крут.

Дня 31. І. ц. р. заходом У. С. Т. „Дністер“ в Миколаєві відсвятковано врочисто Річницю геройської смерти Борців з-під Крут. Вступне слово з юнацьким запалом виголосив В. Бачмага. Зчерги муж. хор під орудою п. Шумського відспівав „Коли Ви вмирали“ та й гарно деклямувала О. Петрівська поезію „Крути“.

„Після спроб нормалізації“.

Під таким заголовком подає „Діло“ з 28. лютого наступну новинку: „Городський староста Касаля зажадав письмом з дня 22. ц. м. від управи Кружка Р. Школи в Городку під Львовом, щоб вона счеркнула із членів таких громадян: Романа Стеця з Городка, Богдана Яворовського з Дроздович, Романа Яроша, Михайла Попка та Григ. Горбаля з Городка — зогляду на безпеку спокою і публичний порядок. Письмо має клявзулю негайної викональности, яка виключує відклик до вищої інстанції. З подібним домаганням звернувся городський староста до інших українських установ“.

Робітничий театр. у Львові.

Українське робітниче Т-во „Сила“ у Львові почало організувати свій робітничий театр, що давав би постійні вистави у Львові. В репертуар театру увійдуть передусім історичні песи.

Чехізація українського Пласту на Закарпатті..

Узв'язку із ліквідацією української пластової команди на Закарпаттю, за те, що закарпатські пластуни співали на пласт. здвизі 1936. р. в Румунії „Ще не вмерла“..., „вибрано“ на Закарпатті нову команду, до якої на провідні пісця Прага назначила самих чехів. Разом з тим в Союзі Пластунів Закарпаття встановлено урядовою мовою ческу і змінено теж саму назву Союзу.

Освітно-господарський курс у Рожнітові.

Філія „Просвіти“ в Рожнітові влаштувала в місяцях грудні, січні й лютому освітно - господарський курс для вишколу освітніх працівників і поглиблення освітної праці. Курс покінчило 14 учасників з 11 читалень округа.

Засудженя селянки.

Перед судом присяглих в Бережанах відбулася дня 16. лютого ц. р. розправа проти селянки Варвари Перефенко із Залип'я, рогатинського повіту за те, що вона мала взяти участь у збіговищі в Залип'ю підчас панахиди за Поляглих, коли то побито поліц. аґента і ще за те, що вона помагала відібрати в поліціянта револьвер. Присяглі судді підтвердили тільки вину за збіговище і суд засудив В. Перефенко на 8 міс. в'язниці.

Концерт в Рівному.

Заходами Батьківського Комітету у Рівному 14. лютого ц. р. відбувся концерт на користь незаможних учнів Рівенської Української Гімназії. Концерт розпочала п. проф. О. Дроздовська зі Львова, присутні зустріли її оплесками.

Артист п. М. Ольховий, що був ласкавий прибути з Варшави, відспівав цілу низку пісень під акомпаніямент п. проф. О. Дроздовської. Численна публика рясними оплесками нагороджувала поодинокі точки. — Талановита декляматорка п. Др. І. Пріснєвська з Здолбунова захоплювала публику деклямацією поезій Олеся.

За приналежність до ОУН.

Перед судом присяглих у Стрию відбулася розправа проти Миколи Росолянки з Гірного за приналежність до ОУН і вербування до неї членів. Суд засудив Росолянку на 2 роки в'язниці та 8 років позбавлення прав.

Нам пишуть:

З ВІДРОДЖЕНЕЦЬКОГО ФРОНТУ НА ПІДГІР'Ю Й ГУЦУЛЬЩИНІ.

Філія „Відродження“ в Станиславові повела при помочі вишколених організаторів-освітників ось таку відродженецьку лютневу кампанію на Підгір'ю й Гуцульщині:

Організаційною сіткою покрито повіт Станиславів, Коломия, Надвірна, з'окрема округи: Галич, Богородчани, Тисьмениця, Отинія, Солотвина, Делятин. Організатори й члени Ради Філії відбули вже в лютому кількадесять анкет у різних округах із пропагандивними рефератами й спільними нарадами з усіми культ.-економічними установами на місцях.

У всіх округах вибрано деякі свідоміші села як бази для відродженецької акції, а саме: Підпечари й Боднарів у Станиславівщині, Залуква в Галиччині; Саджава, Старі Богородчани в Богородчанщині; Тисьмениця, Вільшаниця, Рошнів у Тисьмениччині; Ворона в Отинійщині; район Березів—Ключів у Коломийщині; Майдан—Манастирчани—Жураки у Солотвинщині; Камінне—Молодьків в Надвірнянщині й Ворохта та Лоєва в Делятинщині.

Члени Ради Філії й організатори: Ольга Косарчин, Никола Никифорчин, Михайло Дяченко, Мирослав Осадчук, Ярослав Дусяк, Ярослав Дзиндра, Іван Михайлів, Олекса Пилипонько — опікуються районами, засновують нові Кружки, відбувають реферати, виклади, приготовляють збірку й свята „Відродження“ на березень й найближчі місяці. На анкетах — помітне велике зацікавлення й оживлення, чого доказом небувале число приявних: 70 до 400 (!) осіб!

Оце праця Філії „Відродження“ в Станиславові тільки в початках. Дальша праця залежна від співпраці інших українських культ.-економічних установ та свідомих сіл.

Тому Філія, що видала оце й пропагандивну однонідвку „На шлях Обнови Духа“ (16 стор., 10 сот. — 6.000 накладу) й влаштовує в округах виставу з фільмою з Централі, — взиває всі Кружки й свідомі села-бази станути гідно до збірки в березні й свят „Відродження“ та давати гідний наслідування приклад праці над відродженецьким усвідомленням дорогої нам і загроженої Верховини в ім'я кращого майбутнього Української Нації.

ЯРД.

ІЗ ЄЗУПІЛЬЩИНИ

ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

Село Побереже доказало, що розуміє значення „Р. Ш.“ Доказало це своєю невтомимою працею підчас Різдва Христового. Доріст з великою охотою, двома партіями ходив з вертепом колядувати на „Р. Ш.“.

Теж хор, не зважаючи на непогоду, мороз і сніг, без нічиєї спонуки ходив колядувати й щедрувати на „Р. Ш.“, щоб в той спосіб причинитися до розбудови „Р. Ш.“ Треба зазначити, що в хорі бере участь не тільки молодь, але старші і молодші господарі, які не жаліли свого труду й ходили з молоддю, даючи їй добрий приклад.

Належиться теж признання хорові за вміле підібрання і вишколення голосів. Є це великою заслугою диріґента п. Салиґи Т. місцевого дяка, який своєю працею поставив хор Побережа майже на перше місце із сільських хорів Станиславівщини.

Слід замітити тільки, щоб хор не підпадав нарік під вплив людей хиткої вдачі і не ходив колядувати куди не слід.

МІСЦЕВИЙ.

З ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНИ

ЖИВЕМО Й ДІЄМО.

Хоч і в нашому селі, Ягольниці Старій бракує людей інтеліґентів, що повели б якслід працю, то наше молоде громадянство, зорганізоване передусім в Т-ві „Луг“, щоб не лишитися позаду активного українства працює всіми силами на всіх ділянках життя. І так в останніх п'яти місяцях ми перевели 31 проб, влаштували 19 самоосвітніх сходин й одні святочні зприводу річниці 1. листопада. (Тоді на заклик голови Чайківського Івана зложено 8 зл. на добродійні цілі). Підчас ферій місцеві студенти дали в Т-ві низку викладів („Організація й активність“, „Хто такі радикали“, „Базар“, „Людовий фронт“, жиди й комуна). З нагоди 29. січня відбули ми ширше Святочне засідання Ради Т-ва, на якому після вступного слова голови Чайківського прочитано з „Голосу“ статті „Дві річниці“ і „Бути вірним заповітові Крут“. То-

ді ж рішено вислати 2 зл. на добр. цілі, 2 зл. на „Просвіту“, 2 зл. на українських безробітних і 2 зл. на пресфонд „Голосу“. Товариство передплачу „Голос“, „Обрії“, „Самоосвітник“ „Сокільські Вісті“ й „Малі Друзі“ (для найменших). Інші установи в нашому селі передплачують ще чомусь радикальні часописи й видання, а тільки про людське око „Наш Прапор“. Не вважали вони навіть потрібним скликати чи влаштувати якінебудь збори з приводу 1-листопадової річниці і Свята Крут. Наша „Просвіта“ не проявляє такої діяльности, як треба ,але вже йде до кращого. Гарно розвивається кооператива, але надто вже думає тільки про матеріяльні зиски. Союз Українок вже другий рік спить сном блаженних. Треба всеж таки сподіватися, що всі наші установи цього року поставлять свою діяльність якслід.

ЯГОЛЬНИЦЬКИЙ.

Прохаємо П. Т. Громадянство прийти з поміччю матері-вдові політ. в'язня, засудженого в недавньому процесі на 15 літ в'язниці.

Мати-вдова находиться в дуже скрутному й невідрадному положенні, маючи на удержанні дітей й внуків-сиріт по недавно померлому другому синові.

Ласкаві датки просимо слати розрах. переказом „Голосу“ (249) з відповідною допискою.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Вп. Кабайда Н.: Матеріялів не одержали.

Від Адміністрації

Вп. Павліш Ілля, Бєльско. Передплата заплачена до половини жовтня ц. р.

Вп. Хомин Іван. Передплата заплачена до кінця квітня.

Вп. Керик Омелян. Маєте заплачено до кінця січня ц. р.

Вп. Ґуляк Вол., Жизномир. Ваша залеглість за кольп. 1.12 зл.

Культ.-освітня секція при Філії Пр. Борщів. Заплачено до половини жовтня ц. р.

Вп. Лукіянчук Андрон. Передплата заплачена до кінця лютого.

Вп. Пона Василь, Хотинець п. Стубно. Передплата (вислана своякамн у Франції) заплачена до кінця лютого 1938. р.

Хв. чит. „Просвіти“ с. Густковичі п. Заріччя, передплата (прислана з Франції) заплачена до кінця лютого 1938. р.

Вп. Лабай Степан. Канада. Часопис заплачений вашим братом в краю.

В АДМІНІСТРАЦІЇ ГОЛОСУ ЗЛОЖИЛИ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ:

Хв. чит. „Просвіти“ Хітар 4.51, Свідома молодь Стоянова в день свята Крут 5.06, Вп. Осадца Іван, Литвинів 1.15, Вп. Шийка Ілько, Криве 4.06, Вп. Дубик Михайло (зложили в Добрянах) 3.80. — Збірка на святочних сходинах і коляда на Знесінні 10., Молодь с. Бертешова з нагод Крут 4., Т-во „Сокіл“, Гуменець 10 зл.

НА УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ:

Т-во „Сокіл“ Гуменець 5.—

НА „РІДНУ ШКОЛУ“:

Українська Студентська Громада, Варшава 26.— зл.

НА ПРОПАМ'ЯТНУ КРУТЯНСЬКУ ТАБЛИЦЮ:

Свідома молодь Тернополя 30.06, Т-во Філія Наук. Викладів ім. П. Могили, Рогатин 12.50.

НА ПРЕС. ФОНД „ГОЛОСУ“:

Молодь Хітара 6.—

ЛИСТІВКА З НАГОДИ РІЧНИЦІ БОЮ ПІД КРУТАМИ.
Замовляти: ОЛ. КАПКО — Калуш, Водотягова 7. — Просимо вирівнювати залеглості за попередно побрані листівки.
Гроші слати на чекове конто П. К. О. ч. 507.377.

Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редаґує Колегія. — За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. — Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.

Друкарня Наукового Т-ва імени Шевченка у Львові. Чарнецького 26.

Адміністрація час. „Обрії“ просить не реклямувати часопису, бо від 31—32. ч. „Обрії“ не виходять. Чергове число „Обріїв“ появиться вже незабаром й буде розіслане усім Передплатникам і Кольпортерам.